

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ivlii Et Avgvsti

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10261

De S. virgine ac martyre Euphemia, eius've reliquiarum inuentione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77405)

vrbe, alterum Ryngstiadis enixè molitus, tertium Michaëlslagosæ condidit: ad eò se sanctorum penetralium singulari cultu flagrare mōstrauit. Nec domestica sanctitate contentus, augmentum eius foris petere, arrepto peregrinandi labore, constituit. Cumq; Hierosolymam proficiscens, Byzantium peruenisset, contracta varij generis ornamenta, cum sacrorum cinerum reliquijs in necessarios vsus domestici templi remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatem vidit, mortem Rhodos adspexit. Isdem ferè temporibus, absumpto Richaldo, Ascerus, mortum generisq; splendore eximius, Lundensi potitur sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrum regnando cōdidisset, inter cōtinuas rei familiaris angustias, nihil regali magnificētia dignum ex equi poterat.

Olauus obi-
tus.

CONSTANTINI SANCTISSIMI EPISCOPI TH
ORATIO DE INVENTIONE PRECIOSARVM RELI
quiarum sanctæ & in primis benedictæ Euphemie. Habetur
in Simeone Metaphraste.

Iulij 11.
Sic enim
collocatur
à Metaphra-
ste.
Cap. 1.

ENIO afferēs quod iussisti, o sanctissime pater & amator omnis boni desiderij, & rudis mei ingenij perditor, fretus vestris sanctis precibus. Nō enim sum idoneus ad hoc aggrendendum, vt qui sim rudis & ignarus, plenusq; rusticitate. Sed semper timens periculosam pœnam inobedentiæ, & damnosum ducens paternis nō obedire præceptis, optimis vestris fretus precibus, quæ ex viris pijs audiui, & quæ sum proprijs contemplatus oculis, ea scribēs, aggredior ad scribendum, quomodo in exteros fines exportatæ fuerint reliquiæ in primis benedictæ martyris Euphemie, exciderintque, & rursus fuerint inuentæ & reportatæ: vt cognoscat generatio altera Dei magnalia, quæ non cessat ipse, ab alto petita origine, in hodiernum vsq; diem dispensare, ad laudem & gloriam eorum, qui ipsum timent, dedecusque & ignominiam eorum, qui audent latrare contra gloriam suorum sanctorum.

Cap. 2.
Leo Imp.
Iconoma-
chus.

Psal. 113.

Sacras reli-
quias in se
ctatur.

Cap. 3.

Accidit annis præteritis, vt Dei permissione regnaret impurus & profanus Leo ex gente in faustorum Isaurorum. Qui cum non sanctè, nec piè Regnum arripisset, cepit latrare aduersus Dei Ecclesiam, & prætextu pietatis, dum idola vocat & eis assimilat, venerabiles frangere imagines, dicens sui similibus & execrandis hominibus, & eos docens ea esse, de quibus dicit Propheta: Os habent, & non loquentur. Quamobrēm sanctissimum quoq; patrē nostrum Germanum Patriarcham, vita & sermone resplendentem, impudentia & flagris vsus, è sede eiecit: & nō solum in venerandis imaginibus suam non compefcuit blasphemiam, sed etiam eorum, qui propter Christum subiēre martyrium, reliquias est aspernatus, ostilatas eos appellans, qui nocturnis vacarent vigilijs. O audaciam, o impietatem, o contumeliam. Quis non admirabitur, quis non stupebit eam, quæ tunc fuit, Dei patientiam?

Sed ad propositū redeat oratio, & dicat de clara & benedicta Christi martyre Euphemia. In eius ergò templo, quod est prope id, quod dicitur Hippodromium, erant eius sanctissimæ reliquiæ integræ, intactæ & illasæ. E Chalcedone enim cū arca translata fuerant Constantinopolim propter eam, quæ tunc fuerat, Persarum incurSIONEM. In arca autem diuina fuerat ara collocata, quæ subtèr sanctissimas habebat reliquias. Super eam autem peragebatur intemerati corporis & sanguinis Domini, Christi Dei nostri incruentū mysterium. In eadem verò arca erat paruū foramen, quod etiam stat nunc usq; in hodiernum diem, quod intus ferre potest quasi manus hominis magnitudinem. In qua cum ego quoque indignus aliquando ausus essem manum inferre, & loculum tetigissem, sensi bonum odore, & gratiam apprehendi. Dicam autem causam quoque foraminis, quod diuino consilio & prouidentia factū est. Quando eius venerabiles & miraculorum effectrices reliquiæ erant Chalcedone, cum impij Persæ eum locum occupassent, in diebus Heraclij Imperatoris, moti inuidia diaboli, quem colebant, cum paleæ & lignorum magnum aceruum circa arcā congersissent, eam statuerunt comburere cum venerabilibus, quæ erant in ipsa, reliquijs. Sed nihil valuit eorum barbaricum & dæmoniacum inceptum, cum Deus, prout scriptum est, seruet

est, seruet omnia ossa eorum, qui propter ipsum decertarunt. Ossa ergo eius ignis omnino non tetigit, nisi solum, quod cum ex arca forma globi resiliisset, prouidit, ut facilius daretur ingressus ad reliquias ijs, qui ex ipso volunt haurire gratiam curatio- num, nempe prius dictum foramen.

Erat ergo magna fides eorum, qui habitabant Constantinopoli, ut superius diximus, in templo & reliquijs omni ex parte benedictae martyris Euphemiae, & confluebant omnes instar fluij haurientes curationes. Ex preciosis enim eius reliquijs exibat sanguis plenus bono odore, qui quidem tanquam unguentum a Deo suppeditatum, dabatur aegrotantibus. Et erat quidem fidelibus miraculum terribile & venerandum: infidelibus autem & ijs, qui aliter sentiebant, dedecus & ignominia. Tunc autem ille execratus & perniciosus Imperator, temeraria usus audacia, noctu ingressus cum quibusdam, qui erant suae sectae, impetum fecit in reliquias omni ex parte benedictae martyris Euphemiae: & cum arcam aperuisset, abstulit reliquias benedictae martyris cum loculo, qui eas continebat. Cum parata autem haberet alia ossa mortui exicata, ea iecit intra arcam: & cum eam rursus texisset, recessit. Venerandas autem benedictae Euphemiae reliquias cum ligneo loculo, deposuit in quadam domo oratoriae ex ijs, quae illic erant in Regia. Quamobrem eius sorores & filiae aromatibus, unguentis, & luminibus id adorabant clanculum, propter insignem gratiam & miraculorum magnitudinem.

Haec cum resciuisset sceleratus, traiecit in Bucoleonem & ferreum carcerem, & proiecit in fluentum maris: & die sequenti cepit aduersus benedictam Euphemiam mouere suam sceleratam & execrandam linguam, eam insectans, & dicens: Abite & videte, quantum errabant, qui dicebant esse saluas & integras benedictae Euphemiae reliquias, & eas afferere effundere ungueta. Illi autem tum abiissent & vidissent, non esse in carne preciosas Euphemiae reliquias, sed arida, quae ab ipso proiecta fuerant, ossa, ea conspuerunt, & maledictis sunt insectati. Cum fraudem autem & ludibrium & meras nugas dixisset esse curationes, arcam euerterunt, & cum ea aram sanctam templumque deferunt. Eduxerunt vero arcam extra suggestum, quod erat habitaculum virorum, qui non erant baptizati, & erant ineruditi. Eos enim, qui erant bello capti ex gentibus, & Regiae dabantur spolia, illic exonerabant. Alij autem armorum opifices, & sordidarum ac illiberalium artium artifices cum fixissent in eo fornaces, fecerunt domum secularem, quae aliquando fuerat templum. In sancto autem suggesto, utpote loco occulto, requisita corpori facientes, excrementa corporis deponabant. O mi Christe, tuam tunc patientiam.

Haec ego quoque postquam vidi, totus plenus lachrymis & eiulatus, egressus sum, admirans omnipotentis Dei tolerantiam atque permissionem. Et haec quidem facta sunt tempore praedicti impij Imperatoris. Sed quoniam Dominus est virtutum, qui inuictam habet potentiam, & vires, quae subsannari nequeunt, (Deus enim reuera non irridetur) audiamus quid Christus Deus noster prouidit in reliquijs benedictae Euphemiae. Nam dum ea iactae sunt in mare, prouidentia Dei summe misericordis, cymba quorundam duorum fratrum virorum piorum, egreditur e portu Sophiarum, quae dicuntur: & dum ipsi parum quid e portu nauigant, ecce loculus, qui cum fluente descendeat, fuit prope nauem. Extractus itaque fuit a viris illis pijs, & repositus in nauigio, ipsis existimantibus se mundanum aliquem ferre thesaurum. Sublatis autem velis nauigarunt, ut exirent in ostio Abydi. Cum autem parum aperuissent loculum, vident reliquias, & suauis odore repleti, sunt admirati, neque sciebant quid agerent, nisi quod solummodo inuocabant Dominum, ut eis reuelaretur, sanctumne esset, an commune. Illa autem nocte vident gloriam maximam, & lumina, & cereos, & viros candidis vestibus indutos, & Christum laudantes. Rursusque bono odore repleti nauae, agnouerunt eas esse sanctas reliquias. Magno ergo gaudio affecti, clam profecti sunt propter metum Tyranni, ut thesaurum ferrent in suam patriam. Postquam autem venissent ad Insulam, quae dicitur Lemnos, accidit eis magna tempestas. Et cum incidissent in Promontorium insulae, in quo fuit asper locus, & plane aptus ad naufragium, de salute desperabant. Cum Deus autem per intercessionem benedictae Euphemiae corripuisset nauem vna cum fluctibus, superato periculo, inuenti sunt in loco tranquillo: & cum Deo gloriam emisissent, conuenientem honorem tribuere reliquijs. Angebantur autem & dubitabant, cuiusnam essent sancti reliquiae. Illa vero nocte acceperunt reuelationem reliquiarum, per eius nominis

Cap. 3.
per se frustra
nititur co-
burere ossa
S. euphemie

Cap. 4.

Nota rem.
miram.

Impiū faci-
nus Leonis.

Mos anti-
quus colendi
sacras reli-
quias.

Cap. 5.

Templi S.
Euphemie
prophana-
tur.

Cap. 6.

Galat. 6.

E mari ex-
trahitur lo-
culus S. Eu-
phemie.

S. euphemie
meritis na-
dit pericu-
lum naufra-
gij.

*Vifio nau-
tarum.* nominis enunciationem. In illa enim Infula sanctæ Glyceriæ iacebant reliquiæ. Dicta autem nocte visa est egredi ex insula martyr Christi Glyceria, & hæc è naue exiisse, & se inuicem esse complexæ. Et cum dixisset quæ ex insula erat egressa, ei, quæ è naue exierat: Saluè martyr Christi Euphemia benedicta, & se inuicem salutassent, rursus per se recedebant.

Cap. 7. Tunc è somno excitati, cum lachrymis & gemitibus preciosas acceperunt reliquias, & loculum sunt complexi, præclari naucleri, Sergius & Sergonas: hæc enim erant eorum nomina. Cum fuisset autem dies, enauigarunt volentes ire in suam patriam. Et cum processissent vsq; ad viginti circiter milliaria, vento spirante contrario, vel inuiti reuersi sunt in locum, vnde soluerant. Rursus verò cum paucis post diebus experiri voluissent, vterentur secunda nauigatione, iterum reuersi sunt. Hoc cum semel bis & ter probassent, nec vilo modo possent in suam ire patriam, reuersis & in portu appulsis illa nocte visa est illis Christi martyr Euphemia, dicens: Cur contenditis me huc & illuc circumagere? Nolo vterius progredi, neque hinc eò proficisci, quò me vultis ducere. Hæc cum dixisset, rursus dixit eis: Nò satis fuit, quòd Chalcedone translata sim Byzantium, & in mare proiecta fuerim, & hîc steterim? Cur etiam me vultis circumagere in partes inferiores? Hoc à me quidem ferri non potest. Nolite hoc facere: sed facite, vt hîc quiescam. Hæc cum audiissent, bonum capientes consilium, & quæ iubebat martyr, impigrè exequi statuentes, ædificauerunt domum oratoriam: & cum omne onus nauigij consumpsissent, & suas facultates Deo & martyri obtulissent, seipfos rotonderunt, dicentes: Non dimitemus, ò benedicta martyr, tuas venerandas reliquias: sed hîc vsque ad vitæ terminum preciosis tuis reliquijs diuinissimè assidebimus.

Cap. 8. His sic gestis, sanctissimus Lemni Episcopus venerabile templum ædificarat in illis temporibus. Visum est ergò, vt illuc portarentur sacræ benedictæ Euphemie reliquiæ ad dedicationem templi, quod ab eo constructum fuerat. Et cum supplex fudisset preces, & venisset ad reliquias benedictæ Euphemie, & illic totam noctem trãsegisset, ab eo visa est in somnis martyr Christi, dicens: Nè aggrediaris facere, quod statuisi: nò obediã enim hac in re tuæ sanctitati: sed abi ad sororem meam & in martyrio sociam Glyceriam, & ego illam rogabo. Ipsa autem se tibi tradet ad hoc, vt impleas quod desideras. Experrectus autem sanctissimus Episcopus, fecit vt ei iusserat benedicta Christi martyr. Et hæc quidem facta sunt illis temporibus.

Cap. 9. *Attende in-
uidiam dia-
boli.* Aequum est autem, nò præterire diaboli inuidiam, & quam de causa hanc in benedictam Euphemiam excitauit tempestatem. Quando Christi gratia, quarta, quæ fuit Chalcedone, synodus tempore beatæ memoriæ Marciani, qui piè & sanctè imperauit, fuit congregata, cum aduersus Dioscorum Papam Alexandrinum conuenisset, & eum anathematizasset, rectæque & orthodoxæ fidei Symbolum confirmasset, & decretum exposuisset columnam rectæ fidei, dubitantibus ijs, qui erant ex parte contraria, bono capto consilio, dixerunt: Agè benedictæ Euphemie Martyris arcam aperientes, in eius, quæ sunt in carne, & sunt mirabilium operum effectrices, reliquijs librum imponamus, vt per eam nunc quoque virtutum Dominus faciat miraculum, & per eius preces nobis aperiatur, an ex eius voluntate editum sit hoc decretum. Cum hæc ergò fecissent, simulatque appropinquauit charta preciosis eius reliquijs, aliquid admirabile & magnum fecit Dominus opifex miraculorū. Nam cum martyris mortuam & inanimam manum animasset, eam extendit. Cum autè chartam manu accepisset benedicta Christi martyr, & eam esset amplexa, piæ rursus reddidit fidei decretum ministris rectæ fidei. Hoc cum omnes essent admirati, & stupore essent repleti, laudârunt Deum omnipotentem: & sic in perfectione orthodoxæ fidei stabiliti, confirmârunt sanctam & œcumenicam quartam synodum, per reuelationem, quæ facta est à benedicta Euphemia. Et idè quæ inter sanctas imagines cernitur, Christi martyr Euphemia, vbiq; ponitur habens chartam in manu. Propter hæc & similia benedictæ Euphemie miracula, malorum author & inuidus commotus diabolus, meditatus tunc fuit inania aduersus Christi martyrè, & machinatus est, vt ea mitteretur in profundum, vt prius dictum est. Sed Dei providentiã, ex profundo fluenti, sanctissimi naucleri eius acceperunt reliquias.

*Vfus anti-
quus ima-
ginum.*

Cap. 10. *Cóstantin⁹
Coprony-
mus, scele-
rissimus
Imperator,*

Post hæc autem è vitis excesserunt ministri Sergius & Sergonas, & propemodum illa generatio, quando Tyrannus Imperator, vita abrupta, reliquit Constantinum filium suum, virum sceleratissimum & omni petulantia ac nequitia referum, pater-
naque

naque plenum contentione. Qui non solum in sanctas imagines suam extendit improbitatem, sed etiam multa alia adinuenit in Deum & Dei ecclesias, piosque monachos & omnes, qui pie & sancte vitam instituebant: simul incendens & prophanans sacras aedes, & sanctorum reliquias exurens & dissipans, & quae ad Dei & sanctorum gloriae fiunt, vigiliis excindens: & quae Dei providentia scaruunt hominibus, aspernans & nihili faciens sanctificationes: & idololatrias vocans eos, qui illis vtuntur, & sanctorum abdicans intercessionem, sanctissimamque Deiparae & semper virginis Mariae auxilium & intercessionem publice amandans & expellens, Crucisque, quae in trinitatis fidei conuenienter figebantur, deiciens, Trinitatis adorationem, quam a patribus accepimus in precatione, hinc & hinc mutare parans: eos autem, qui in clero erant forma praestanti, eunuchos eligens, & ad suum ordinans seruitium: monachos alios quidem flagris, alios vero blanditijs decipiens, & ut vorum abnegarent, efficiens, seculares dignitates tribuendo: vestes autem & vasa diuina, quae diuinas insculptas habebant imagines, confringens & comburens, & alia per se peragens piacula & mysteria petulantiae. De medio autem hunc quoque sustulit Dominus virtutum sine miserabili. Post huius vero mortem imperauit Leo huius filius. Is haeresis quidem paternae erat particeps, sed expertus actionis. Non erat enim crudelis, ut eius parentes. Nullus tamen in diebus eius dignatus est liberè Dominum glorificare: sed metus & stupor omnes inuaserat orthodoxos, eis imminente impio coetu eorum, qui nuper fuere ex schola patris. Quam cum ille execrandus plantasset Constantinus plantationem ferentem botrum amaritici, improbè educavit, & educatam infanc in pios armavit: qui quidem multos monachos miserabilibus supplicijs & morte affecere. Sed non in finem iratus est Dominus, neque faciem omnino auertit, sed miserans miseratus est humani generis.

Vide quem ducesem sequatur hodie nostrates heretici.

Perit miserè impius Constantinus.

Cum autem huius quoque ramum morte affecisset, Leonem, inquam, qui genus ducebat è Scythia: excitauit eius uxorem Irenen, & eius filium Constantinum, qui conuenienter nomini, mundo pacem procurabant. Quae enim ab execranda eius socero fracta erant & prophanata, restituebat & ornabat Irene: quos illi expulerant & in exilium miserat, reuocans, & maternè omnes amplectens & fouens: & cum illos immanes parricidas & piorum praedones scholares diuina exterminasset prouidentia, & alios pro eis viros pios in numerum retulisset, & in ordinibus eorum loca impleret, & de diuinis rectè sentire docuisset, & ut omnes orthodoxi aperta facie liberè gloriam Domini & rectam fidem enarrent, effecisset, profundam pacem per ipsam Deum donauit Ecclesijs. Sed ad benedictae Euphemiae scopum redeat oratio. Vbi ergo pia Imperatrix diuino zelo incitata, coepit omnia reaedificare, fractum templum benedictae Euphemiae ante alia omnia contendit rursus aedificare & ornare. Quod etiam fecit, & cum id omni pietate exornasset, effecit, ut in id referretur, quod in eo olim Deo solebat fieri, incruentum sacrificium: & Chalcedone statuit episcopum. Erat enim ad hoc usque tempus vidua, propter iniuriam ei illatam ab impijs Imperatoribus, qui beatam Euphemiae memoriam & ciuitatem delere statuerant. Atque diuino quidem zelo mota pia illa Imperatrix, de reliquijs beatam Euphemiae satagebat & erat sollicita: & cum omnes ad quaerendam hanc rem sanctam adhortaretur, ei, qui facit voluntatem eorum, qui ipsum timent, & implet consilia eorum, qui ipsum inuocant, placuit, benedictae Euphemiae aperiri reliquias eo modo, qui est à nobis declaratus. Quas quidem, ut iam diximus, pij viri illi deposuerant in Lemno insula.

Cap. 11. Irene & Constantinus restituit religionem.

S. Euphemiae templum instauratur.

Annis praeteritis fuerant in eo loco occultae & rectae silentio, omnibus Insulae incolis maximam in eis fidem habentibus, & hoc arcanum conseruantibus, partim quidem propter Tyrannorum insolentiam, partim autem ne agnoscerentur, & ab eis auferrentur huius, quae multa & praecleara subiit certamina, reliquiae. Cum autem insignis & benedictae martyris Euphemiae miracula in omnem partem peruaderent, magnaque aduenarum multitudo ad reliquias conueniret, repente quidam ex proceribus, nempe ex Apocrisarijs, inquam, qui dant responsa, mittitur ab Imperatore ad Occidentem: venitque Lemnum, & contemplatur populi multitudinem, & ea quae fiebant miracula. Cum vero veluti quaedam hostilis inuidia illum scelestum inuassisset, rogauit quam haec esset populi congregatio, & quamnam ea, quae fiebant. Cum autem rectè didicisset, coepit vociferari, & terrere eos, qui illic conueniebant, populos, sic dicens: Impius quidam diruit aediculam S. Euphemiae, domunculam, in qua iacebat locus benedictae Euphemiae. Cumque haec fecisset, fre-

Cap. 12.

Impius quidam diruit aediculam S. Euphemiae.

mens

mens recedit. Illinc factum est, vt damnum martyr acciperet, & eius corpus vilipenderetur. Sed quoniã vbi vult Deus, vincitur ordo nature, & perit omnis humana ratio & inuentio, hoc accidit. Contigit enim, vt per successionem ad quendam virum bonum perueniret benedicta Euphemia habitaculum & oratorium: in quo oratorio reposita erant veneranda huius martyris reliquia.

Cap. 13. Erat autẽ eis marmor impositum, quod illi pij naucleri imposuerant, ab eis inscriptum tali inscriptione: Nos Sergius & Sergonas nauigantes per Hellespontum, cum ex profundo sustulisset reliquias benedicta & sancta martyris Christi Euphemia, eius iussu eas hic deposuimus. Cum ergo per successionem huius loci hæres fuisset Anastasius Comes clarissimus, accidit vt quorundam æmulatione falsis appeteretur maledictis, & à sua dignitate excideret. Is verò nihil cunctatus, venit Cõstantinopolim, volens in suum restitui Comitatum. Cum autem (vt solet vnusquisq;) quæreretur aliquem inuenire, qui eum sua intercessione defenderet apud Imperatricem, quidam ei dixerunt, Chalcedonensem Metropolitanum ad id fore idoneum, vt qui possit liberè & fidèter loqui, & maiora sustineat & defendat negocia. Cum ergo de eo interrogasset, inuenit illum in palatio: & cum ad eius pedes procidisset, renunciauit ei propter quam causam adsit, rogans vt sit eius intercessor & adiutor. Contrà autem dicebat Metropolitanus, se id non posse facere. Postquam ergo eum dimisit, ingressus est in partem ædis Episcopatus, in qua est etiam templum benedicta Euphemia, Pone autem eum est secutus vir diuina motus prouidentia. Templum verò Comes ingressus, cum Deo diuinam emisisset adorationem, sedit in quodam loco.

Cap. 14. Ad eum autem accedens supradictus vir, qui erat vnus ex clericis templi, & cui sua vice creditum erat officium, rogauit, cuius, & quisnam esset. Ille autem ei illico exposuit, cuiusnam esset, & quæ ei molesta acciderant. Rogauit autem Comes clericum, cuiusnam esset hoc templum. Is verò dicit, Benedicta Euphemia. Ille autẽ respondens, & sincerissimè manũ pectori admouens, inquit: O meam omni ex parte benedictam Euphemiam? Ei verò rursus dicit clericus: Quæ admodum dixisti tuã esse benedictam Euphemiam? Ille autem respondens, dicit: Domi meã, & in oratorio meo eius venerandas teneo reliquias. Et is rursus: Quomodo, inquit, fieri poterit? Vide, o homo, nõ fortè loquaris contra teipsum, nec eas possis ostendere. Nam & Augusta & Imperator eas curant diligenter quærendas. Quare Metropolitanus quoq; ea de causa iussit e facere supplicationes. Ille autem rursus: Pro certo habeat tua reuerentia, quod reliquia benedicta Euphemia, quæ erant Chalcedone, sunt apud me.

Sic confirmatus clericus, hæc lætus & exultans renunciat Andreã sanctissimo Metropolitanum, gratulans & Dei prædicans magnalia. Qui cum statim accessisset Comitem, & ab eo fuisset factus certior, dedit gloriam Deo omnipotenti. Surgens autem, profectus est ad Tarasium sanctissimum Patriarcham, & ei narrauit omnẽ rei seriem. Tunc profectus sanctissimus Patriarcha ad Imperatricem, & eius filium Cõstantinum, qui erat orthodoxus & amicus martyrum, exposuit omnia, quæ facta fuerat. Qui rem admirati, quæ erat præter opinionem, laudibus hymnisq; Deo emissis, magno sunt affecti gaudio: & scapha quamprimùm expedita, miserunt Comitem suæ dignitati restitutum, donatumque muneribus: & insignes quosdam clericos ex templo benedicta Euphemia.

Cap. 15. Cum ipsi autem in Lemnum descendissent, congregati sunt, qui illic circuncirca habitabant, in ira & indignatione, nolentes dimittere ijs, qui missi erant ab Imperatore, reliquias benedicta Euphemia. Qua de re cum non leuis exorta esset perturbatio, videns Lemni sanctissimus episcopus populi motum ad malum progredi, surrexit & ingressus est in medium eorũ, vociferans & dicens: Cedite, o homines: eorum enim, quæ fiunt, nihil fit sine Dei nutu. Sic omninò Deo visum est. Vitemus itaq; Regis indignationem: Ira enim regis, est tanquam ira leonis. Hæc cum dixisset, & plura alia, vix sedauit multitudinem, nõ ijs, qui venerant, aliquid mali facerent, & dicto Comiti. In cum enim concitatus erat populi animus clamantis: Per ipsum proditus fuit noster thesaurus. Tunc ergo celsarunt, & traducti sunt ad pacem, & Deo dederunt gloriam, & laudem martyri, concedentes volentibus benedicta Euphemia venerandas reliquias. Quas cum accepissent, qui ad eas missi fuerant, tulerunt Cõstantinopolim, tota ciuitate, & Imperatrice, & sanctissimo Patriarcha Tarasio egressis obuiam.

Cap. 16. Cum eis ergo obuiam processissent, & cõplexi essent cum ea, cū qua par est glorificatione, deposuerunt in eius templo, & in ea arca, in qua prius martyr fuerat, & vnde execran-

Cap. 16.
Nota hæc
Lector.

Tarasius Ar.
chiepiscopus
Cõstantino
politianus.

Cap. 15.
En quanti
olim fiebat
sacræ reli-
quias.

Prou. 19.

execrandus & prophanus Imperator eam ablatam immisit in profundum. Ij autem, qui eas intrulerunt Byzantium, & proceres, & qui primas obtinebant apud Artabastinem & filias Imperatoris, & alij plurimi diripere reliquias. Quomodo etiã manum sanctam, quæ librum accepit, à Niceta Patrio cognomine Monomacho, qui in Sicilia Insula martyri templum extruxit, dicunt illic fuisse repositam. Hinc itaq; factũ est, vt pauca quædam ossa capitis quæ remaserant, in ea, quæ olim fuerat arca, clauderentur cum alijs reliquijs, quas etiã in hodiernum vsq; diem scimus seruati in arcula. Arbitror autem in dicta quoquẽ Insula Lemno relictas esse quasdam partes corporis. O prouidentiam minimẽ inuestigabilem. O quæ comprehendere non potest, potentiam altissimi Dei, qui facit omnia. Facit enim omnia, quæ vult. Audite ergò Reges, & intelligite. Auribus percipite principes, & intelligite. Discite qui possidetis terrã, & obstupescite. Videte Dei magnalia, & laudate eius, quæ comprehendere non potest, potentiam. Quis vnquam sperasset, aut expectasset inueniri posse reliquias benedictæ Euphemie, de qua ne sola quidem fuerat tot annis collocutio, doncẽ visum est Domino virtutum, repente & inopinatò suar, quæ comprehendere non potest, potentia facere miraculum? Nos autem cum indignis labris martyri parum gratulati fuerimus, faciemus finem orationis.

Gaude omni ex parte benedicta Euphemia, refugium Christianorum. Gaude benedicta Euphemia, sacrum sacerdotũ ornamentum. Gaude omni ex parte clara & insignis Euphemia, refugium infirmorum. Gaude benedicta Euphemia, refugium oppressorum. Gaude beatissima Euphemia, Regum propugnaculum. Gaude beatissima Euphemia, decretorum tutela synodaliũ. Gaude benedicta Euphemia, mudo profundens vnguenta curationum. Gaude veneranda Euphemia, oris hæreticorum frenum validissimum. Gaude digna omni honore Euphemia, Barbarorum aduersaria. Gaude omnium nostrum refugium & munitio, quæ es apud Deum nostri perpetua intercessio.

Memento autem o Dei martyri, me quoque humilis, & infelicis, & suscipe hoc vile & nullius notæ scriptum funebre meæ temeritatis, petens pro omnibus, qui cum desiderio tuam venerabilem & miraculorum effectricẽ semper peragunt memoriam, Regibus & Pastoribus, sacerdotibus & monachis, principibus & subiectis, vt affequatur, vt sedeant à dextris Dei, & bonis fruantur æternis, gratia & clemẽtia Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia cum patre principij experte, & sanctissimo & consubstantiali & viuifico spiritu, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

VITA S. HILDVLPHI ARCHIEPISCOPI TREVIREN. ET PRIMI ABBATIS VOGASIENSIS, VT IN

MS. codicibus habetur, quamquam suspicor hanc nisi Epitomen esse vitæ eius. Stylum modicè elimaui F. Iac. Mosander.

HILDVLPHVS claro genere ortus, ac à iuuetute literarum studijs traditus, in breuitatè profecit, vt de virtute in virtutem quotidie proficiscẽs, purus & integer ab his vitijs, quibus talis ætas solet implicari, p̄sisteret. Deinde moribus ecclesiasticis assuefactus, apud Ratisponã urbẽ clericali t̄sura initiatus est. Inter à Milone Treuiren. Archiepiscopo defuncto, totus clerus Hildulphũ, eò quòd vir esset & animi & corporis nobilitate ornatus, in suum Antistitem vnanimiter postulat. Mox fama in aula Regis Pipini patris Caroli Magni percrebuit, atq; ex eius sententia Hildulphus archiepiscopatu dignus declaratur, & ad id dignitatis assumendus diffinitur. Verum Dei famulus, vitam magis diligens anachoreticam, fugam meditatus est, sed detẽtus ac raptus à deuoto populo, in Galliam Belgicam deductus est, ac Treuironum postea consecratus Episcopus. Hoc igitur sublimatus honore, quàm sancte & iuste vixerit, testatur perpulchra eius facinora. Tene-
rum nanq; corpus suum, ieiunijs, abstinentijs, alijsque castigationibus ita affligebat, quasi multa flagitia perpetrasset. Misericordiã operibus vacabat: prædicationibus & sacrificijs salutaribus insistens, nullum penè diem pertransijt, quò non omnipotenti Deo sacras hostias, pro salute mudi & reque defunctorum offerret. Qui vt bonus pastor femina rectæ operationis præmittẽs, vberiores verbi fructus collegit, & quod ore docuit,

Psal. 148.

Cap. 17.

Vide miras laudes, quas in sancta honorè profere.

Euphemia cõfirmatrix s. ecum. nici cõcilij Chalcedon.

Oratio Authoris.

Iulij 11.

De Milone vide 13. Ianuarij in præfatione ad vitam S. Remigij.

Perpulchra eius facinora.

Quotidie Missam celebrat.